

УДК 378.046.4:004

М. М. Починкова

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE 2.8.
У ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСАХ ФІЛОЛОГІЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ**

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України № 1128 від 3 жовтня 2014 р. ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» знаходиться в евакуації в м. Старобільську Луганської області. Такі умови змусили університет шукати й застосовувати адекватні ситуації шляхи відновлення навчального процесу. Одним з таких шляхів є використання системи дистанційного навчання. Активно розробкою курсів дистанційного навчання наш університет займається протягом останніх 12 років, створюючи і застосовуючи різні види програм для дистанційного навчання, зокрема Moodle та Lotus Learning Space.

У педагогіці проблема дистанційного навчання давно не є новою. Упровадження дистанційного навчання знаходить своє відображення в психолого-педагогічній літературі. У науковому обігу вона представлена такими аспектами: науково-педагогічні засади дистанційного навчання (В. Кухаренко, Є. Полат, Д. Чернилевський та ін.), гуманізація освіти та дидактичні основи дистанційного навчання, зокрема гуманістично зорієнтований підхід до навчання (Б. Гершунський, І. Загв'язинський, В. Сластьонін та ін.), дидактичні особливості дистанційного навчання (Елен К. Вотермен, М. Моїсєєва, Є. Полат, Вільям Дж. Хассон, А. Шабанов). Однак, на сьогодні із активним застосуванням у практиці навчання дистанційних курсів нагальним постає питання їх використання за спрямуванням, визначення тих чи інших складових програми в створенні курсів математичного, природничого, філологічного спрямування та ін.

Мета нашої статті – розкрити особливості застосування Moodle 2.8. у дистанційних курсах філологічного спрямування.

Завданням наших попередніх досліджень було визначення особливостей застосування дистанційних курсів на платформі Lotus Learning Space. Потреби часу вимагають докладно розглянути складові платформи Moodle 2.7.2 та Moodle 2.8. та їх використання для курсів філологічного спрямування.

Під час створення курсу викладач має спиратися на дослідження вчених у галузі дистанційного навчання й дотримуватися загальних вимог до змісту дистанційного курсу, тобто курс має складатися з таких складових: передмова, методичні рекомендації щодо роботи з курсом, робоча навчальна програма, навчальні модулі (містять у собі структурований навчальний текст, адаптований до самостійного

вивчення, завдання для практичних занять, поточні тести тощо), підсумковий тест, глосарій [1, с. 68].

Відповідно до «Тимчасового положення про організацію навчального процесу за поєднаними формами навчання з використанням технологій дистанційного навчання в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка» основними видами навчальної діяльності для дистанційного навчання є:

- лекція;
- настановча лекція;
- лекція;
- самостійне вивчення;
- виконання практичного завдання;
- онлайн консультація;
- офлайн консультація;
- контрольний модульний тест;
- модульне творче контрольне завдання;
- новинний форум;
- консультаційний форум;
- дискусія;
- навчальне відео [3].

Основними елементами або ресурсами, що використовуються в Moodle 2.7.2 та Moodle 2.8. в курсах філологічного спрямування є «Лекція», «Гіперпосилання», «Файл», «Сторінка», «Тест», «Форум», «Завдання», «Вікі», «Пояснення», «Глосарій». Розглянемо особливості застосування деяких з них у курсах філологічного спрямування під час дистанційного навчання.

Активний елемент «Лекція» дозволяє викладачу розташовувати контент і/або практичні завдання в цікавій та гнучкій формі. Викладач може використовувати лінійну схему лекції, що складається з ряду навчальних сторінок або створити древовидну схему, що містить різні шляхи або варіанти для студента. У будь-якому випадку для збільшення активної взаємодії й контролю розуміння викладачі можуть використовувати різні запитання, такі як Множинний вибір, Відповідність чи коротка відповідь. У залежності від обраної студентом відповіді і стратегії, розробленої викладачем, студенти можуть перейти на іншу сторінку, повернутися на попередню сторінку або бути спрямованим зовсім іншим шляхом. Лекції можна оцінювати, оцінки записуються в журналі оцінок. Лекції можуть бути використані:

- для самостійного вивчення нової теми;
- для сценаріїв або вправ з моделювання / прийняття рішень;
- для контролю, що відрізняється, з різними наборами запитань залежно від відповідей на перші запитання.

Як видно з тимчасового положення, елемент «Лекція» є одним з провідних в дистанційному навчанні взагалі й у курсах філологічного спрямування зокрема.

Такий елемент покликаний замінити аудиторний варіант лекції, дозволяє глибоко засвоїти теоретичний матеріал філологічного спрямування, одночасно перевіряти ступінь первинного засвоєння матеріалу.

Глибшому засвоєнню матеріалу також сприяють психолого-методичні настанови, що стали органічною складовою курсу. Такі настанови акцентують увагу студентів, а також спрямовують на застосування розумових операцій: порівняння, аналізу, синтезу, абстракції та конкретизації, зокрема: «Прочитайте. Особливу увагу зверніть на приклади, проаналізуйте їх. Запам'ятайте винятки», «Уважно прочитайте. Укладіть алгоритм дій», «Уважно прочитайте. Законспектуйте», «Уважно прочитайте. Випишіть приклади» та ін. Такі настанови вдосконалюють навички групувати слова та поняття, укласти таблиці й заповнювати їх та алгоритми дій за правилом.

Ще одним важливим елементом курсу є ресурс «Завдання». Цей навчальний елемент дозволяє викладачу додавати комунікативні завдання, збирати студентські роботи, оцінювати їх і надавати відгуки.

Студенти можуть відправляти цифровий контент (файли), такі як документи Word, електронні таблиці, зображення, аудіо- або відеофайли. Альтернативно або додатково викладач може вимагати від студенти вводити свою відповідь безпосередньо в текстовому редакторі.

Під час оцінювання завдання викладач може залишати відгуки у вигляді коментарів, завантажувати файли з виправленими відповідями студентів або аудіовідгук.

Курси філологічного спрямування вимагають виконання значної кількості вправ. Доцільним є використання вправ за класифікацією, розробленою В. Онищуком: за метою, ступенем самостійності і творчості студентів. Зокрема підготовчі вправи, що використовуються з метою усунення прогалин у знаннях студентів; вступні – для розпізнавання мовних явищ; тренувальні – для закріплення мовних і мовленнєвих умінь і навичок студентів (за зразком, за інструкцією, за завданням); завершальні, що пропонувалися студентам у вигляді творчих робіт [2, с. 107–113].

Ресурс завдання також дозволяє представити завдання за рівнем складності.

Велике значення під час дистанційного навчання є зворотній зв'язок між студентом і викладачем. По-перше, обов'язковим має бути виправлення всіх видів помилок (орфографічних, пунктуаційних, стилістичних, мовних та ін.). По-друге, особливу увагу варто приділяти, оцінюванню виконаних завдань, при цьому доречним буде використання різних способів оцінювання досягнень. Це можуть бути оцінки в балах, коментарі з порадами щодо повноти й правильності виконання завдання, аудіовідгук та ін.

Активний зворотний зв'язок між викладачем та студентом дозволяють підтримувати такі ресурси як «Форум» та «Вікі».

«Форум» дозволяє учасникам спілкуватися в асинхронному режимі, тобто протягом тривалого часу.

Є декілька типів форумів на вибір, такі як стандартний форум, на якому кожен може розпочати нову дискусію в будь-який час; форум, де кожен студент може почати одне обговорення, або форум «Запитання-відповідь», де студенти повинні спочатку відповісти на повідомлення, перш ніж вони зможуть побачити відповіді інших студентів. Викладач може дозволити прикріплювати файли до повідомлення на форумі. Прикріплені зображення відображаються у повідомленнях форуму.

Учасники можуть підписатися на форум, щоб отримувати нові повідомлення. Викладач встановлює наступні режими доступу: добровільний, примусовий, автоматичний або повністю заборонити доступ. За необхідності можна заборонити розміщувати більше заданої кількості повідомлень на форумі за певний період часу.

У курсах філологічного спрямування «Форум» є дуже корисним ресурсом. Він дозволяє створити простір для спілкування студентів один з одним, щоб підвищити їх комунікативну активність; обговорити складні теми чи неоднозначні запитання курсу; надати поради як викладач студенту, так і студенти один одному.

Наприклад, в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів 1 курсу спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Корекційна освіта», «Соціальна педагогіка» та «Психологія» ми винесли у «Форум» на початку курсу для обговорення запитання «Що означає для Вас вислів «освічена людина?»».

Робота на форумі одразу показала рівень мовної та мовленнєвої підготовки студентів-першокурсників. Дала можливість визначити найбільш активних студентів тощо.

Ресурс «Форум» не є обов'язковим в курсі, на відміну від «Лекції» та «Завдання», однак, приховує в собі значний дидактичний потенціал для роботи в курсах філологічного спрямування, тому викладач може використовувати його за необхідністю протягом вивчення курсу. Наприклад, у курсі «Сучасна українська мова з практикумом» для студентів 1 курсу спеціальностей «Початкова освіта», «Дошкільна освіта» за тиждень до вивчення теми «Правопис слів іншомовного походження» ми створили форум на тему «Слова іншомовного походження: реалії та очікування». Студенти отримали таке завдання: «Перевірте себе. Вставте букви в слова іншомовного походження: авторефрижератор, акредитив, бестселер, вертеп, вінегрет, детектив, директива, дирижабль, калейдоскоп, керамзит. Після цього перевірте правильність написання слів за словником. Давайте обговоримо наступні запитання: Чи багато помилок Ви припустили? Чому Ваші очікування не справилися? Чи підпорядковується правопис іншомовних слів правилам правопису українських слів?». Робота з таким форумом дала змогу

підготувати студентів до повторення та вивчення правил правопису іншомовних слів, зацікавити їх, підвищити інтерес до вивчення нового матеріалу та обґрунтувати необхідність його вивчення.

У курсах філологічного спрямування нерідко викладачеві необхідно застосовувати редагування тексту. На допомогу приходить ресурс «Вікі», які допомагає реалізації такого задуму. За допомогою «Вікі» можна створювати сторінки тексту спільно й індивідуально, а також редагувати їх спільно й індивідуально. При цьому зберігається вся історія попередніх редакцій. Так, можна створити спільну лекцію, розкрити теоретичний матеріал тощо. Таку роботу ми проводили в курсі «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів 1 курсу всіх спеціальностей Інституту педагогіки і психології. На одному з практичних розглядалося питання про українські термінологічні словники, де студентам було запропоновано створити в «Вікі» статтю з відповідно заданої теми. Аналіз результатів показав, що під час роботи над «Вікі» студенти намагались не тільки додати матеріал, а й виправити помилки, впорядкувати та систематизувати, скоротити матеріал, виділити головне, що, власне, і є одним із завдань курсу.

Необхідно зазначити, що «Форум» і «Вікі» також можуть бути оціненими викладачем.

Не можна обійти увагою й використання ресурсу «Глосарій» у дистанційних курсах філологічного спрямування. Він дозволяє учасникам створювати й підтримувати список визначень, подібний до словника й систематизувати ресурси та інформацію.

Викладач може дати в глосарії перелік понять, які треба розкрити (так ми використовували «Глосарій» у курсі «Вступ до мовознавства» для студентів 1 курсу спеціальності «Початкова освіта»), або може запропонувати виписувати поняття та їх визначення, що зустрінуться в лекціях («Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів 1 – 3 курсів усіх спеціальностей Інституту педагогіки і психології). Така робота значно підвищує увагу студентів до лекційних матеріалів, привчає до систематизації отриманого матеріалу, вимагає запам'ятовувати поняття тощо. Рекомендуємо обмежувати кількість понять, що можна додати, це, у свою чергу, дозволить усім студентам взяти участь, а викладачеві оцінити роботу.

Отже, як бачимо, Moodle 2.8. має досить потужний ресурс для реалізації цілей і завдань навчання філологічним курсам у дистанційній формі.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у визначенні особливостей побудови дистанційних курсів філологічного спрямування на платформі Moodle 2.8.

Список використаної літератури

1. **Дистанционное** обучение : учеб. пособие / под ред. Е. С. Полат. – М. : ВЛАДОС, 1998. – 192 с.
2. **Онищук В. А.** Типы, структура и

методика урока в школі : посібник для учителя / В. А. Онищук. – К. : Рад. шк., 1976. – 183 с. **3. Тимчасове** положення про організацію навчального процесу в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка // Електронний ресурс / Режим доступу : <http://do.luguniv.edu.ua/mod/folder/view.php?id=98171>

Починкова М. М. Особливості застосування платформи Moodle 2.8. у дистанційних курсах філологічного спрямування

У статті розглянуто особливості застосування платформи Moodle 2.8. в дистанційних курсах філологічного спрямування.

Визначено основні елементи або ресурси, що використовуються в Moodle 2.8. під час дистанційного навчання, серед яких «Лекція», «Гіперпосилання», «Файл», «Сторінка», «Тест», «Форум», «Завдання», «Вікі», «Пояснення», «Глосарій». Докладно розглянуто особливості застосування елементів «Лекція», «Форум», «Завдання», «Вікі», «Глосарій» у курсах філологічного спрямування під час дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційний курс філологічного спрямування, дистанційне навчання, елемент дистанційного курсу, ресурс дистанційного курсу.

Починкова М. М. Особенности использования Moodle 2.8. в дистанционных курсах филологического направления

В статье рассмотрены особенности использования платформы Moodle 2.8. в дистанционных курсах филологического направления.

Определены основные элементы или ресурсы, которые используются в Moodle 2.8. во время дистанционного обучения, среди которых «Лекция», «Гиперссылка», «Файл», «Страница», «Тест», «Форум», «Задание», «Вики», «Пояснение», «Глоссарий». Подробно рассмотрены особенности использования элементов «Лекция», «Форум», «Задание», «Вики», «Глоссарий» в курсах филологического направления во время дистанционного обучения.

Ключевые слова: дистанционный курс филологического направления, дистанционное обучение, элемент дистанционного курса, ресурс дистанционного курса.

Pochynkova M. The Peculiarities of MOODLE 2.8. Usage for Distant Courses in Philological Disciplines

The article highlights the peculiar features of usage of Moodle 2.8. platform for distant courses in philological disciplines.

The main elements or resources that are used in Moodle 2.8. during distant education have been identified. Among them one can mention: Lecture, Hyperlink, File, Page, Test, Forum, Task, Wiki, Explanation, Glossary.

Particular attention has been paid to the usage of such elements as Lecture, Task, Forum, Wiki, Glossary for the philological disciplines during distant education process.

The author has also stressed the idea that during the process of the course elaboration the lecturer must take into account the existing research on distant education, as well as follow generally accepted demands concerning the content of distant courses.

Particular attention has been paid to the fact that all these resources allow to have the feedback from students, to improve their training in connection with the identified aims and tasks.

Key words: distant course of philological direction, distant education, distant course element, distant course resource.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2016 р.

Прийнято до друку 29.02.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.

УДК 371.132

І. В. Самойлова

ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Діти з порушеннями мовлення в Україні мають право отримати спеціальну медико-психолого-педагогічну допомогу у закладах системи охорони здоров'я та у системі дошкільної освіти. Формування мовленнєвої діяльності у спеціальних дошкільних закладах логопедичних груп має свою специфіку і потребує високий рівень професійної компетенції логопедів, вихователів логопедичних груп.

Сьогодні перед вищим навчальним закладом стоїть завдання підготовки фахівців, які повинні мати науковий кругозір і вміти орієнтуватися у теоретичних і прикладних питаннях спеціальної педагогіки бути творчою особистістю, відповідальною, що здатна до самореалізації та адаптації у нових умовах.

У науковій літературі проблема підготовки учителів-логопедів та вихователів логопедичних груп, вивчалася такими вченими-дослідниками прошлого століття як В. Орфінська, О. Правдина, Ф. Рау, Ф. Рау, М. Шкловський, і сучасними дослідниками – Л. Волкова, В. Селіверстов, Т. Филичева, Н. Чевелева, Г. Чиркіна, С. Шаховська.

Процес професійної педагогічної підготовки А. Троцько визначає як систему, що характеризується взаємозв'язком і взаємодією структурних і функціональних компонентів, сукупність яких визначає особливість, своєрідність, що забезпечує формування особистості студента відповідно